

Baltijas Semkopis.

Maksā:

Par gadu 2 r., par 1/2 gadu 1 r. 10 l., par 3 mēn. 60 l.; ar peesūtīšanu: a) par pasta; 2 r. 60 l., 1 r. 40 l., 90 l.; b) Jelgavā: par gadu 2 r. 30 l.

Studinājumi

maksā 5 kap. f. par rindinu.

3. gada-gājums.

Apstākšana:

Jelgavā: „Balt. Semkop.” redakcija, Katoku eelā № 2 (sekti); Rihgā: Eelā Kaleju-eelā № 4, pee Kapteina un Lūgava l. l. grahmatu-bodee un pee Lerchendorff l. Kalku-eelā № 13. Zitur: Pee mahitajeem, skolotajeem, pag. wezateem, strihweereem ic. un wijās grahmatu-bodees.

№ 34.

Jelgavā, treschdeenā, 24. augustā.

1877.

Rahditajs: Lautsaimneeziba: Dahrja darbi augustā. Lehpes. — Wispahriga daka: Ari reis Wissemē. — Sadshwe un sinatniba: Zeenigs Krogsemju Mitus l. Si Kursemes agrar-litumeem. Si kara-deenesta litumeem. — Dajchabas siinas: No ahrsemehm. No kara-laukeem. No eeshjemehm. — Wisjaunatas siinas un telegrami. — Atbildes. Studinajumi.

Lautsaimneeziba.

Dahrja darbi augustā.

No S. Klevers.

Augstu-foku dahrja nihzini manigi kur atradams tahru un skahdigu kustonu perektus un tihstinus, kas tagad jaw pee schogeem, meeteem ic. karajahs. Ugros foku-auglus un ogas kuhko pehz wajadibas un augstakas wehrtibas isleetat; andelei nederigus, jeb ari tahbus, kas nelaujajs taupitees, pascha faimneeziba ta pabruhket, ka dahrju shwehtiba ne kahda wihse nepanihktu. —

Foku skolā okuleeretu kozinu faires ja-atraisa un par jaunu weegli ja-apseen. Titpat te, ka ari zitur jauni foki pee faweem meeteem peeseenami, lai wehtras jeb leelaki wehji, kas tagad us wafaras beigahm wairat robahs, te skahdi ne padaritu. — Tagad war ari wihseem augtu fokeem, it ihpashchi lesberehm un pluhmehm fahsus, nederigus farus pehz wajadibas isgraisit un wafas brihdi ari semi ap foku zelmeem aprakt, jeb ar uskapashchanu semi irdinat.

Ari koti derigs tagad augtu-fokus, it ihpashchi ogu kruhminus, ar strutahm jeb zitu treknu maishjumu apleet, lai scheem pehz nonemteem augkeem atkal jauni shpehti rastos, nahkofcha gada augtu pumpurinus darinat.

Koz bedres, tur kur doma schai rudini jaunus fokus stahdit un rijole ari wajadigu semi preeksch foku skolas un preeksch foku sehlahm. —

Ne-ajmirsti ari no foku augkeem sehklas kraht, tihrit un lihds rudenim fahsa weeta usglabat. — Resberu un pluhmju kaulinus war, tif lihds ka tee tihriti un fahsi, tulit seme seht.

Saknu dahrja. Wehl ar weenu manigi us kahposteem balto taurinu dseltenas oliinas un ari iskuhojuschees tahrepi rihtos un wafaros nolafami. Kad sirni nokemti, tad te jeme mehslojama un usarama, lai nesahles ne-eeweeshahs. — Pee fahsa laika nefawejees arweenu eenahkuschas saknu sehklas nogreest, schahwet un tihrit, tapat ari wehl wihur nesahles postit, zitadi winau sehklas, kas tagad eenahkuschas, dahrja islahahs un zaur to nahkofcha gada raweshchanu pagruchtina. —

Gurtus, firnus, schabelpupas, Zahuu ogas un wehl zitus dahrja augtus prahtigi us seemas taupishchanu eetaisiti, ir tagad katras ruh-pigas un gahdigas faimneezes wehrtigakais darbs.

Sihpoli tagad jaw pa leelakai dakai noschuwuschji, tadeht nonemami, un kad papreekschu pee gaisa schahweti, tad filta, fahsa weeta ja-usglaba. — Pee leetus gaisa, jeb kad pawafas brihbis, tihri fahsus saknu pagrabus un peewed tur skaidru, frishu smilti preeksch sihku saknu usglabashchanas. Rijole wajadigo semi preeksch semenehm,

spargeeem un ari ogu kruhmineem. Kur gadu pehz gada sihklas fahnes lihds schim audsetas, tur ari derechs semi dhiti pahrrijolet, lai semes wirsfahrtu atjaunojajs ar semes apafschahrtu, ta ka tad atkal daudi preezigata fahnu augshana us nahkofcheem gadeem buhs un paliks pastahwiga. Tit lihds ka awenu ogas nonemtas, tad nefawejees wezos kruhmus lihds ar semi nogreest, tad semi pa starpahm mehslot un usrakt. Ir semenu dobehm tagad wihthes un atwafas skaidri atraujamas, tahs no nesahlehm tihramas un tad tapat pa stahdu starpahm seme jamehsko un ja-usrol. —

Ja pee kridorehm un Zahuu ogahm agrā rudeni to paschu darifi, tad zaur to nahkofcha gada augtu isboschanos koti wezinasi. —

Zaunas semenu dobes, ja seme us to jaw preeksch laika fagatawota, wajag tagad apstahdit. Preeksch stahdishchanas tikai jaunee stahdini ar labahm fahnehm nemami; wezi stahdu puduri pahrstahditi mas preeka rahdihs.

Wehl war seht spinates, falatus, redises preeksch wehla rudena un agra pawafara bruhka. —

Puku dahrja tagad leelakais darbs eenahkuschas sehflu galwinas nolafit, ar wahrdeem apshmet un tad fahsa weeta schahwet. Nofeedejuschu jeb noschuwuschu seemzeeschu puku puduri janogreesch, puku sihpoli no semes isnemti fahsa weeta lihds nahkofscham mehnesim ja-usglaba. Kam seemas lefkojas un goldlafi dahrja audseti, tam tee tagad preeksch seemas mitinahchanas podos jastahda, labi ja-apleij un lihds tee eefaknojuschees ehna japatur. —

Surginu, asteru, nelku stahdi, tapat ari wehl zitas garas un seedofchas pukus pee meetineem ta peeseenamas, ka winau seedi neween jo patihkami usstatit, bet ari lai tee ne taptu no wehtrahm nolausiti. —

Pee roschu kozineem un kruhmeem tahrepi postami, fahsi un nederigi sari isgraisami. —

Lehpes

(ari lehpas, wahrlapas, truma lapas, tuhsku lapas, mahla lapas, Stend.); Husflattig; Tussilago farfara.

Rahds no muhsu lasitajeem mums eefneedsis jautajumu: ka lehpes no laukeem isnihzinajamas? Pee tam winsch ari isfaka, ko winsch no fawas pukus jau isprowejis, bet alahsch bes sekmes. Dhita arshana rudeni (lihds 12 zelu) un treknu mehslu usgahshana schihhs nesahles augshamu tikai pawezinajuschas. Ap Zahneem winsch aris wehl jo dhitaki, wagu wagā, un usgahsis wehl wairat mehslu; rudeni winsch semi aris un ezejis 5 reisas un tad apsehjis ar rudseem. Dtra gada rudsi bijuschji tik mehreni, bet tamdeht lehpes jo kuplas un treknas. Rahdams winsch atradis, ka lehpu fahnes lihds 5 pehdahm eet seme. Tapat superfossats ne ka naw lihdssejis. Preeksch 10 gadeem tif kahda 1/2 puhra weeta bijuse ar lehpehm apauguse, tagad tahs apmahzot kahdas 10 puhra weetas, no furahm fnapi tif to labibas sehflu warot dabot. Sawas semtopibas behdas winsch mellejis wihur padoma, bet ne weens newarot lihdsset; beidsot winsch fadsirdejis, ka wezos laikos bijuschji semtopji, kas „ar fawadu stunsti“ lehpes sinajuschji upostit, bet kad tee jau ismiruschji, tad winsch greechotees pee „Balt. Semtopja“ redafzijas un mellejot te padoma.

Wispirms par scho ihpaſchu godu patelkdamees, mehſ mehginafim ſawam noſtumufcham laſitajam eet talka uſ karu pret lehpehm.

Lehpes aug mitrā mahla un mergeta ſemē; winu ſaknes eet dſiki ſemē eekſchā. Stahdigas labibai winas ir tadehſ, ka winas a) ſemi iſſuhz, b) ar ſawahm platahm lapahm labibas ſtahdus apſpeeſch un c) ka winu lapu pawehni gleemescheem patihkams miteklis.

No wiſeem leelakeem ſemkopibas rakſteem, kaſ Latweeſcheem ir (Palcijas Jahnis no G. S. Braſche 1844, Baltijas ſemkopejs un wina amats, ar bihbeles wahrdeem puſchtots Breithaupta rakſtu tulkojums no H. Blumberga 1871, Leppewitſcha Selta grandi 1852), titai Leppewitſcha f. ween ſawōs „ſelta graudōs“ ari pret neſahlehm karojis un par lehpehm runadams mahza, ka tahs iſſkauſchamas ka d dſiki ar, wiſwairak ſauſā un lehpu paſchā labakā augſchanaſ laikā; ka d apſitamus (?) augkus beei dehſta un ka d ſemi mehſlo ar awju mehſleem (190 l. p.).

Schis padoms ari no ziteem mahziteem ſemkopheem atſihts par derigu; bet pehz muhſu domahm lehpes tif tad ſpehs gruntigi iſnihzinat, ka d wiſpirms winu dabu iſhteni mahzisees paſiht, jo tif tad warehs toſ lihdsjekus uſeet, kaſ winu dabai preti un winu dſihwibu iſnihzina. Semkopibas ſinatuibas tehws Thers (Rationelle Landw. 1809, § 151, R. v. Kirchbach Handbuch, 1873, I., § 29) neſahles agronomiſkā ſinā eedala tahdās, kaſ titai iſ ſehklahm, tahdās, kaſ titai iſ ſaknehm, un tahdās, kaſ no abahm reiſe zetahs. Dr. W. Lōbe (Hdb. d. rat. Ldw. 1873 S. 246) iſſala, ka no katra lehpes ſaknes gabalina, ko ſekli arot ar lemeſcheem atſchekel, atkal jauns ſtahdōs zetahs. Mehſ aiſſtahwam tahs domas, ka lehpes ari zaur ſehklahm wairojahs, kaſ ari jau no tam redſams, ka jautatajam no 1/2 p. weetas lehpu ſemes deſmit gadu laikā 10 puhra weetas ar lehpehm apauguſchās, tadehſ tad zaur zaurim rehſinot iſ gada weena puhra weeta, kurpreti zaur ſaknehm ween tahda ahtra iſplatiſchana nebuht naw eeſpehjana. Lehpu ſehklahm ir mati (wilna) klahſt, zaur ko tahs zaur wehju toti taſlu top aiſneſtas un it kahrtigi eeſehtas.

Tadehſ tad nu pret lehpehm wajadjehs uſ diwjadu wiſſi karot, 1) zaur winu ſehklu iſnihzinaſchānu. Tas noteek, ka d waj nu wiſus ſtahdus, ſeedeſchanaſ laikam ſahkotees, nomaitā (nopſauj, nogreeſch, norauj), waj ari ka d jau iſbiruſchahm ſehklahm kauj iſdihgt un tad ſemi iſhtā laikā pawirſchus uſar (noſchuhre), zaur ko neſahſu dihgti jeb aſni eet bojā; wehſak rudeni ſinams ja-ar dſiki, kā peenahkahs (Sintenis, „Balt. Semk.“ 1875. Nr. 25, I. p. 208; rugaju apſtrahdaſchana rudeni). Kā labibas ſehklu ſtipri jatihri waj pawiſam ſweſcha ſehklu ja-eegehda, ir patſ no ſewis protams. Wes uetihras ſehklas-labibas, neſahſu-ſehklas wehſ ari teek uſ laukeem aiſneſtas zaur

putneem, ar mehſleem zc., tadehſ netihru labibu lopeem ne ka d nebuhs weſelu dot, bet alaſch miltōs, waj ſkrotis (ſapſeeſtu). 2) Lehpu ſaknes ja-iſdehde. N. v. Roſenberg-Lipinsky (Der pr. Ackerbau 1871, II., § 516) ſaka: „uſ wiſweeglaſo un wiſ droſchako wiſſi laukus no neſahlehm tihra, ka d preeſch laika neſahles paſchōs dihgldōs iſpoſta, pee lauka apſtrahdaſchanaſ, tād kā ari zaur raweſchānu.“

Dr. W. Lōbe, par lehpehm runadams ſaka tā: „Lehpes ar ſawahm ſaknihm toti dſiki ſpeeſchahs ſemē eekſchā un tadehſ leſna (ſekla) arſchana pee winu nihzinaſchanaſ ne kā nepalihdſ, turpretim zaur to titai wehſ winu wairoſchanaſ teek ſekmeta, jo iſ ſakau gabalineem, ko lemeſchi atgreeſch, zetahs atkal jauni ſtahdi. Wiſlabaki dara, k. d lehpes alaſch nogreeſch un uſ eewainoteem ſtungureem (zelmu) uſleek zuhku mehſlus, zaur ko ſtahdi puhſt. Ari zaur dſiku arſchānu, ihpaſchi toti ſauſā laikā un kamehr lehpu ſtahdi iſhteni aug, un zaur to, ka ſemē ſtahda kartupelus, beetes, ſpruhſtes, kaſtus zc., lehpes war iſnihzinat.

Weidſot wehſ japeemin, ka nebuhs jau iſſaniſt, ka d tuhſit pirmā gada neidodahs ſcho ſtahdigo neſahli iſnihzinat; lihds tahdu no lehpehm apſpeeſtu lauku tihru dabo, pa-eeſt gadi, bet mehſ eſam pahrlaeziuati, ka pee prahtigas un ruhpigas puhleſchanaſ ne-eeſpehjanaſ tas naw.

Wiſpahriga data.

Ari reiſ Widſemē.

No Theodor Holanda.

(Stat. 31. num.)

Jau mau pahrmēt, ka es Wez-Beebālgā pa daudſ ilgi weeſojotees, tadehſ nu gan reiſ buhs jabeidi. Bet kaſ zits pee tam wainigs kā Wez-Beebaldſeeſchi. Kaſ winu nagōs reiſ kritiſ, tas tif ahtri wakam neteek. Ihpāſchi es to ari peedſihwoju ka dōs tureenes

familijas-ſwehſkōs,

uſ kureem laiſnais nama-tehws Jahnū wafarā muhs uſaiſinaja. Sinams, ka mums ne kaſ wairak newareja pa prahtam buht, jo ka d ka d apgabalū un wina eedſihwotajus iſhteni grih mahzitees paſiht, tad ſadſihwe ja-apluhko no wiſahm puſehm. Bija kriſtibas, uſ kurehm mehſ kluwahm aizinati. Padsihwe ſchini dſihra no muhſu attihſtitako apgabalū eeraſchahm daudſ ne-iſſchihrahs. Tif ka dſeeſmas tē jo beehchi atſkaeja un mums newitūſ nahza prahtā tee Wahzu dſeeſmineeka wahdi:

Sadſihwe un ſinatuibā.

Zeenigs Krogſemju Wiſus I!

Juhs ſawā „Pädagogiſkā gada grahmā.“ 35. I. p., eſat man weenu no manahm ſazeretahm dſeeſminahm nonehmufchi, teidami, ka ta eſot tautas-dſeeſma, bet man paſcham par winu peehſtijufchi greſnu briliantu, wahrda „ſahdſiba.“ Ta weeta ir wahrdu pa wahrden ſchi:

„Daſchi atkal mehgina dſejot tautas-dſeeſmu weidā, un turklahſ beſ tahda uſrahbijuma ſawā laimes tihlā ewell tihras, gan ahri pahrgroſſtas tautas-dſeeſmas. Tā p. peem. tai dſeeſmā „Wapas un aſaras“ („Par peeminu.“ 450. I. p.) eetihſta ſchi tautas-dſeeſma:

„Sarſtat, ſarſtat, apſchu lapas, mana tehwa ataugā!

„Birſtat, birſtat, aſarinas, mahtes auſtā preeſchautā!

„Ap Zeelwahrdi winu dſeed:

„Birſtat, birſtat, apſchu lapas mana tehwa ataugā!

„Karſtat, karſtat, aſarinas, mahtes auſtā preeſchautā!

Waj ſchahda tautas-dſeeſmu ſareſchgeſchana un turklahſ wehſ ſahdſiba ir maſals grehts, ne tā tas pret „ſwehtu garu?“ Tautas-gars teehſcham naw maſs gars.“

Je jau gan pilna taiſniba, ka ſchee grehti, kuri naw maſati par teem pret „ſwehtu garu“ noteek armeen un brichſcheem wehſ uſ leelā tautas-gara pabalſidamees, it tā par ſihmi Schillera teizeens:

„Wer unſterblich im Geſang ſoll leben,

„Muß im Leben untergehn“

atrodahs kahda latwiſkā „original-dſejolā“ ar ſcheem wahrdeem:

„Ko grih dſeeſmās muhſcham ſwinet

„Wajag dſihwē bojā eet.“

Bet augſchā peeminētā leetā zeen. ſahdſibas uſrahditajs ir man beſ wainas un aprahbijuma ſirupi uſmahzees.

Newaijaga buht neſit iſhtam un dſitam tautas-dſeeſmu paſinejam un ſapratesjam, turſch til pat ſcho pantinu, ka wiſu to dſeeſminu ne-atſihſ nebuht par tautas-dſeeſmu, un pat wehſ ari Juhs paſchi, Krogſemja kungs, ta paſcha rakſteena eeſahſtūmā, iſſſaidrobami, kā war paſiht iſhtenaſ tautas-dſeeſmas, leekat par pirmo un leelako ſihmi to, ka tahdahm t. i. iſhtenahm tautas-dſeeſnahm atſkanu pawiſam truhtſot, kaſ ari ir pilnam teefa.

Bet ka nu ſchim pantam, kuru Juhs par „ſahdſibu“ uſſihmejuſchi, ir paliſuſchās atſkanas ari wehſ pehz tam, ka d Juhs „atreſchgijuſchi.“ ſildami „birſtat“ tur, tur man bija „ſarſtat“ un, tur bij „birſtat“ tur newis atkal „ſarſtat“ bet „ſarſtat“ (!?), kā tad nu Juhs noſlehpſat waj padariſat mehmas tahs atſkanas, kuras burahs auſis, kā abatas? Tur atrodahs gan weens itin iſhis un Jums labi paſiſtams padoms: „atreſchgint“ tif tahtu, kā ari atſkanas tajās „atrahſgōs“ ſajuht; bet tad atkal Juhs ſawa noluhā nepanahſtu, jo no tā „atreſchgijuſma“ buhtu iſnahzis pawiſam zits pants un ſchis maneſais newaretu tad wairſ tift par „ſahdſibu“ ſihmets.

Wiſai ſchāi „ſahdſibai“ ir par peerahbijumu til kaſ, ka Juhs ſakatees, kā augſchā redſams, dſirdejuſchi Zeelwahrdē winu druſtu ſawadi dſeedam. Tas buhtu tiftat, kā tad Juhs, eeraudſijufchi ka dham wiſham ſarkanu ſirgu ar lauku peeri, uſtahtu par ſirgu-ſagli tadehſ, ka Juhs redſejuſchi Zeelwahrdē tahdu paſchu ſirgu, bet beſ laulama peerē un ar baltahm lahjahm. Ka nu ſchahda kahrtā neteek muhſu laikōs teefais wairſ neweens par ſagli waj par zitu noſeefſneeku, tad neſawanojatees, zeenigs kungs, ka iſluhdōs ari no Jums peerahbijumus minētā apwainojūmā uſ ſcheem jauſtajumeem:

a) tadehſ, ſchāi „tautas-dſeeſmai“ ween — ka d ari winu nemam tahdu „atreſchgetu.“ kā Juhs rahdat, ir atſkanas, lamehr wiſahm zitaſhm, ari pehz Juhsu paſchu iſſagijuma, naw pawiſam atſkanu?

b) lapehſ ſchā „tautas-dſeeſma ween ne-iſſala nelahdu pitnigu domu it kā wiſas, kaſ paſtahw no 4 panehmeeneem?

c) Peerahdat tahtat ar peetezigahm un peenemamahm leeziſahm, ka ſchi dſeeſmina tifa Zeelwahrdē dſeedata jau preeſch 1870. g., jo tad bij wina jau no manis

„Kur dšeesmas atškan, tur nolaiđees, — kauneem laudihm dšeesmu naw.“

Jr tē atkal parahbijahs W. Peebaldšeeschu patstahwiba šaimneežibas šinā. Ne wis „bairitis,“ bet pašču bruhwets un it brangs alus eenehna goda-weetu. „Siho“ tif paščā ehdeena laikā un wiswairaf tikai tee „wezee tehwi,“ druzja noproweja, — zita brihdi haudija tif „alutinu.“ Maišes dehl muhšu „zinstigeem beferem“ ne wisai weegli nahtos, ar W. Peebaldšeescheem konforeeret, ihpašči tanī punktē, ko ar labu gahršču un maišes tihribu apšihmē. Ka wini potašču pee maišes zepšchanaš ne-isseeto, ari mihtlu uš apteka šwara neleel un uhdeni netura pār to weenigo, kaš buhtu zeenigs pamelno miltu un potaščas draudšibā tas treschajš buht, kā dašči „zinstigeem,“ taš bes ihpaščas iškaidrošchanaš šaprotams. — Sarunas bija pa dašai jautraš, pa dašai tašs tinahs ap nopeetnahm leetahm, bet alašch kluwa parlamentariškāš robeščas stingri eewehrotaš. Šhpašči es teešcham eemihlejos eelch kašdeem diwi jauneem šaimneekeem, kaut gan es ir tos zitus no koti zeenijamas pušes mahzijos paših. Tif ar weenu wezi mehš newarejahm lahgā šatilt; abi gribejahm to labu, bet it kā par nelaini katrs gahjahm pa šawu zelu uš wezo Romu, lihds beidsot tatšču šanahzahm kopā un wehlat kluwahm leeli draugi. Leekahs, ka mums abeem it laba porzija no „nepadošchanašs-gara,“ bet ir tahdu pašaulē waijaga. — Šchim šawam wezam pretineekam un jaunam draugam man ari japatenzina par dašchahm labahm tureenes šaimneežibas-šinahm; wina špreedumi bija alašch aš un ne wis bes pamateem. — Žif šatizigi Wez-Peebaldšeeschi ir, peerahda jau taš, ka dašchā weetā wehl atrodašs diweju mahju istabas apašch weena jumta, kā par peem. ari tur, kur mehš bijahm ušluhti. Lai Kursemneeki no šchihš šinas ne-išbihstahs, tad tē tuhdaf peesihmešču, ka mahjas tē zaur zaurim nemot ir daudš masakas ne kā Kursemē un sem tahdahm buhšchanašm tad ari naw jabrihnahs, ka wezōš laikōš patstahwibu un šwabadibu masaf eewehroja, ne kā buhwmateriala un darba peetaupibu. Lehti protams, ka šchē pee jaunās buhwes pehz tagadejo laiku prašbahm išturešees un kaš waijadšigs pahrgrošihš. — Atkal jau uš šaimneežibas lauku nolihdušcham man wehl japeemin, ka Wez-Peebaldgā šalmus un šeenu nebahšch wis uš lopu kuhthim, kur ehdamajš zaur staka šamaitato gairu daudšreis šafwihst, šapel un šamaitajahs, bet ihpašchōš šeenahškuhndōš un uš rijas wiršu. Man leekahs, ka ta ir eewehrojama preešchihme.

Pehz wezo Latweešchu wihšes weefibu augštā zeenā turedami un weefuš mihti ušnemdami, muhšu jaunee draugi muhš patureja tif ilgi, žif ween wareja. Weidsot tatschu bija jašchirahs un taš mums nebija wis tif weegli. Žilwela firds lihdsinajahs behrnam; wina peeglauschahs teem, kaš wina ušlutina.

Wesz-Peebaldgāš školāš-tehws.

Cefam mehš greeschamees atpakaf uš draudšes školu, mums ja-eepašihstahs ar to wihru, kaš šcho ni pat mineto wahrdu wispilmigafā šinā nopelnijis. No „školāš-tehwa“ dširdejis runajam, es tāpat brihnijos, kā warbuht dašči lašitaji par šcho wahrdu brihnisees. Cefahkumā es pee šewis domaju, ka tani apgabalā wišeam wezakeem wihreem to wahrdu „tehws“ peelee, — wehlat man bija japahrleechinajahs, ka šchē runa no školāš-tehwa taišniba un pateefibā, kaut gan Wez-Peebaldšeeschi, wairaf ne kā es to zitur kur peedšihwojis, šawus wezos, kam lahdi nopelni, koti augštā zeenā un godā tura, un kā tad par peem. no šawa pagasta wezaka žitadi nerunā kā no Kornetā-jeb walstis-tehwa, it kā wini šawu muiščas pahrwaldneeku alašch šanz par zeenigo tehwu un nelaiķa Kronwalda Akti tur wehl šchodeen žitadi ne peemin, kā tif ar to wahrdu Kronwalda-tehws etc.

A. Rathminderis, tagadeis W. Peebaldgāš draudšes školotajš, ir šawas draudšes behrns un šinamā mehra šchihš školāš dibinatajš. Masafais wiščh ir winaš pirmāis školotajš un sem wina rokahm un wadiščhānāš ta ir auguši un peenehmusehš, lihds wina panahkufe tagadejo pilniba un nu atšpihd tahlu, tahlu wišā Latwijā kā jauks un šwehtigš momiments, ko A. Rathminderis Latwijai, Peebaldgai un nesinot, negribot ir šewim zehlis. Wairaf ne kā pušimts gaduš (54 g.) wiščh šchini wihna kalnā štrahdajis, uštizigi, ušzihtigi, pazeeetigi, — ne kā derets, bet kā ihstš gans, kura balšu wina ganamāis pulzinhch pašihst. Un teešcham — reti kahds buhš Wez-Peebaldgā, ko wiščh kā šakot naw no Deewa šanehmis, tizibā mahzijis un uš eestwehtišchānu šataiškijis; kurščh nebuhtu apašch wina rokahm leelš ušandšis, no wina krištigā draudšē un ihstā dšihwē eewešis. Un žif no teem, ko wiščh tā apkopis, naw atkal no wina pašča uš muhšchigo dušu pawaditi! Warbuht taš wezakais wihrs wišā draudšē, wiščh tomehr wehl ir špirgts un wefels, un kaut jo wezuma kluhdas ir winam, šchim štipram ošolam, mahzahs wiršu, tad tomehr wina gars ir špehzigš un wiščh ne-atlahpajahs no šawa augštā un šwehtā amata, kura Tas wina eezehli, kaš walda par dšiwibu un nahwi, bet kalpo tani wehl šchodeen kā preešch pus šimts gadeem, garā un pateefibā.

Un kahdu žitadu wahrdu tahdam wihram gan waretu dot, ne kā tehwa wahrdu? Kā tee tuhstojši, ko wiščh mahzijis un audšejis, wina gan žitadi waretu šaukt, ne kā par tehwu?

Un ne ween tee, bet ari wiš, kaš wina redš, teef špeestiu peespeesti, winam tikai ar dšiku augštzeenibu tuwotees un to darot it newikus, firds dšen pee šewis šazit: teešcham, taš ir školāš-tehws, taš ir ihstš Latweešču tehws!

šaraktita un wairaf norakšōš rolu pa rokai išplatijuseš un 1872. g. ari jau „Walt. Wehstnesi“ eespeesta.

d) Peerahdat tāpat, ka šchi dšeesma tifa dšebata un šinota preešch tam wis-pahrigi it kā žitas „tautas-dšeesmas,“ un pawišam no tahdeem, kuri šchahdu dšeesmu naw nelad no grahmatašm mahzijušchees, it kā wiš ihštee tautas-dšeesmu mahzetaji.

Pehdiigi peemineto gresnumu „šahdsibu“ — šustu žums, zeenigs kungōš pašcheem laipni atpakaf, jo man wiščh nenašlahs.

Kaudstes Matihš.

Ši Kursemes agrar-litumeem.

I. Atbilde C. Ž. un J. P. L. S.

1. Waj mahju pirkščhānāš-kontraktā war ari muiščas klaušbas ušnemi?
 Cenral-gubernatora pawehle, šludinata zaur semn. leetu komišju no 13. oktobra 1867. Nē 379, štan tā:
 Nolihgumus par pildameem darbeem blatus tihrai naudas-rentei (nomai) turp-maf nomāš-kontraktōš wairš nedrihst ušnemt, pehz § 14 agrar-litumōš no 6. septembra 1863; šchi lituma § 13, taš to ihpašchā waijadšibā atkauj, paleel wehl tikai preešch teem rentškontrakteem špehlā, kaš jau pastahw (proti kaš 1867. gadā jau bija nolēhti.)
 Redakzija ir tanis domās, ka mahju pirkščhānāš kontraktōš wehl masaf drihst muišču klaušbas ušnemt, bet wina nelaunotos, kad lahdam išdotos peerahdit, pehz kašbeem litumeem taš buhtu atkautš, jo ari no general-gubernatora apštiprinātee un zaur minet. komišjas pawehli no 31. janwara 1866. Nē 22 pašludinātee nosajijumi, pehz kureem mahju pirkščhānāš kontrakti jašlehds, ne weenā weetā tahdu klaušbu ne-peemin, bet runā tikai no pirkščhānāš naudas un no reals- (grunts-) un lopu- nahstahm, kaš mahjahm kā pagasta dašai janešs un škadri ja-apraksta un pirkščhānāš kontraktā ja-peesihmē.

2. Waj mahju pirzejam zaur pirkščhānāš kontraktu war aišleegt, uš šawu mahju grunti dibinat un ušturet alus- un brandwihna bruh- šchus, teegeka, zepšus froguš, šudmalas ic.?

Kad augšchajos nosajijumos (sem pltes. 1) eewehro, tad šchimbrišcham pašahwofchēe litumi tikai aišleedš semneeku mahju pirkščhānāš kontraktōš muiščas klau- šibas un darbus ušnemt, bet žitadi mahju ihpašchneekam, proti dšimts-lingam, pee wina pahrdōšchānāš ne kahdas robeščas naw wiktas, un tabehš redakzija ir tanis domās, ka šarp pahrdweju un pirzeju šwabads nolihgums pehz lituma gan war notikt, pehz kura beidsamajš uš nopirkto mahju semi ne weenas no tahm mine- tahm industrijas eetaišehm nedrihst želt; bet zaur litumu Kursemē semneeku mahjahm ir aišleegtas tikai šchihš industrijas eetaišes dibinat un ušturet: brandwihna- un alus- bruhšchus, frogus un šchenus, kur pahrdod brandwihnu, alu un žitus dšegreenus un baudamas leetas, fabrikuš un gada-tirguš.

(Waltijas priwa-teešbu litumi, III. daļa, Art. 892 un 896 ic.)
 Ta teešiba, šchihš eetaišes dibinat un ušturet, peeder tikai pašstahwigahm mui- šchahm. Šhpašči wehl japeemin, ka min. litumu art. 892, kurščh ari ušdens šud- malu dibinahchānu un uštureschānu, tif lab Kursemē, kā ari Widsemes un Žgaunu gubernāš masgrunteekem leedš, šchini šina ir pahrtaištš un taš wahrds „šudmalas“ no šchi artileta ir išdēhstš zaur Wišaugštaki apštiprinātu waldošča Senata utaju no 11. maria 1871. Nē 9051, tā ka tad nu šudmalas, lai buhtu kahdas buhdamas, pee tahm aišleegtahm eetaišehm wairš nepeeder.

II. Atbilde R. Ž. I. S.—ē.

Waj šaimneekš ari par mahju uškopšchānu un par ehlu buhwe- šchānu dabu atlihdsinahchānu no dšimts luga, kad šchis preešch tam naw ne fokus dewis, nedš žitadi palihdsējis?
 Wišpirms mums japeemin, ka mehš nebajahm wis peemiršchū, ari par šcho jautajumu 29. numurā iškaidrojumu dot, tabehš ka taš redakzijai nu tif no žums eesnegts, bet no ta jautataja min. Nē nebuht nebija želis. Uš pašču leetu pah- reedami mehš atrodam, ka atbildei uš šcho žuhju jautajumu ja-atiež no dašchahm

Latweeschu? ...

Ja, ari Latweeschu.

It la uhdeni eemests almins fazet wilnis un tee met rinli apfahrt un isplechahs alafch jo leelati; it la fehklas graudinsch, fo labā seme fehj, fahf bihgt un angf un isang par fokf, kas atkal fehklas rada, zaur furahm fehj toka waj stahda gimene ihfa laita wifa seme isplatahs un eewehrschahs, — tā ari Latweeschu gaisma un Latweeschu tautiba pirmā eefahkumā ir audjetas un koftas tikai no maf wihreem, lihds tahs alafch un alafch peenehmahs stiprumā un plafchumā, lihds tahs Latweeschus uf to stahwolli aijweda, kuru wina tagad eenem. Pee scheem wihreem peeder ari Rathmundera-tehws, laut gan no wina, toti maf daudsinats, laut wiafch gan Latweescheem wispahrigi naw pasihstams. Zaur fo tad Wez-Bebalga tik tablu attihstijufehs! Kam tee nopelni, fa mehš winaš eedihwotajus waram ziteem Latweescheem par preefch-sihmi zelt? Kas tur zehlis un ufsturejis Latweeschu tautibas garu, bes kura tautas gariga pasfahwiba naw ne domajama? Tee ir ta wihra nopelni, kam tur wairaf ne fa pus simts gadus kauschu audsinafchana un mahzifchana bijufe rolās, un kuras augli tureenēs tagadejā fadhifwe atpibd. Gan teefa, fa fahrtigas attihstibas pamati fweedsahs tablaf fadhifwe ne fa tikai lihdi skolas fteegnum, bet teefa ir ari, fa bes skolas mahzibas neweens apgabals garigi nespehji attihstitees un tadeht ari zita sinā paleef atpakaf; fa skolotajam wehl wairaf ne fa mezakeem ir jaunās audses nahfamiba rolā. Un fcho fawu augsto amatu Wez-Bebalgas skolastehws ir tā kopis un pilbijis, fa mehš no zitam Latwijās pufchm uf wina fadhifwes dahrfu waram noftatitees ar preeku un labahm zeribahm.

Bet wehl weens zits wihrs minams, kas kopā ar wezo skolastehwu fchini apgabala jau fenlaidās, kad Latwijās daschus zitus apgabals wehl nahwes ehua un galeja tumfiba afehnoja, tos pamatus lifa, uf kureem Wez-Bebalgas tagadeja fadhifwe gara attihstibas sinā dibinahs. Tas ir Ferdinands Jr. Schilling, kas fawa tehwa pehdās eestahdamees no 1835. lihdi 1870. g., tamdeht tad 35 gadus, bija Wez-Bebalgā par mahzitaju. Wina dshifwes-gahjuma aprafsts (Riga, 1875, pee br. Busch) leezina, fa wiafch bijis ihstis mahzitajs un Deewa fchehlafstibas pasludinatajs un fa wiafch Peebaldseescheem mantas krahjis, fo fodas un ruhfa nesamaitā. — Zik daudf reis tas fakams wahrds: „Deewa bijafchana ir wifas gudribas eefahkums,” teef nepareisi faprafst, bet wehl nepareisaki isklaidrots un praktifkā dshifwe talkots. Zik daschs labs wina neisleeto par apsegu preefch fawas mulkibas un par lihdselki, ar fo zitus mulkiba un prahta wahjiba paturet un teem prahtu fagrosit un eestahstit, fa wifa tā fauktā pasaulēs gudriba, kas

finams daudf wairaf fweeden un puhliu pagehr ne fa pahdari, efot neeki, bet pahtaru skaitifchana, fo zits ari fnaufchot padara, efot ta ihftā gudriba, kas Deewam patihlot. Raut jete wiff fchos wahrds tā faprafstu, fa Schillinsch un Rathmunderis winus faprafusthi! Ihftu tizibu, ihftu Deewa bijafchana fawas draudjes firdis dehstidami un ruhpiigi kopdami, wina tomehr naw peemirfufchi wispahrigus attihstibas likumus, peh3 kureem ne kas — nedf kahds organisms, nedf kahda faufchu fabeedriba — newar fahrtigi attihstitees, ja stahda waj fadhifwes weena pufe ween un tā fafot uf otras pufes rehlinumu teef kofta un fetmeta; tā par peem, ja toka fafnes ween apkopj un par paschu fokf ne fa nerehkina, waj kad faufchu firdis ween grib labas padarit, religiju un tizibu koft, bet prahtu un zilwefa gara ihpaschibas un fadhifwes buhfchanaš nebuhf ne-eewehrot, bet atstahf ne-afkoptas, ne-isglifhtotas. Sche aba ir tahs klintis Latweeschu attihstibas wehsture; fche ir tee peedausifchanaš akmeni uf wina wadonu zefa-juhthim; fche ir tas awots, if fa alafch un alafch iswehrd fchlefschanaš, partijas, naids, afums, pat ari ta teifa no fahdigeem Saanlatweescheem etc.; fche, pee fchihm klintim, fcheketerejahs wiff tee asee, weenpufigeen un nepareisee fpreedumi par to, kas pee Latweeschu meera un labklafschanos efot wajjadfigs. Schi wajjadfiba daudf brehtu galwās ir toti raiba palitufi, kamehr wina pateesiba tafschu ir toti weenteefiga; ne weena fadhifwes pufe ween, et wifas uf reisi un wifas weenlihdsigā mehrā jakopj. Fa ir wifa fa gudriba, kuru daschi laikam tadeht newar atraft, fa wina tik tuwu, tik weenteefiga. Scho angstako attihstibas likumu abi muhfu wezee tautas draugi jau preefch gadu desmiteem bija atfinufchi un tahdā wihfe tad fawu mahzifchanaš un audsefchanaš darbu eegrosfju fchi un strahdajufchi, un tā tad starp zitam leetahm ari Latweeschu walodas un tautibas zeenifchana, fo zitās weetas tik fa wahrda deht pasihft un kuras deht daudsfreis wehl tik fihwi jakaro. Wez-Bebalgā ir tihri weza, parasta leeta un tur gan neweenam nenahf prahta, fa tas ari zitadi waretu buht. Bet zik leelu fwaru Schillinsch un Rathmunderis akurat uf mahtes walodas un tautibas zeenifchana likufchi, peerahda jau tee ufrafsti uf Wez-Bebalgas basnizas muhreem, no 1843—45 g., kas ne wis Wahzu waj zita kahdā, bet Latweeschu walodā muhros eefalti, fa tas Latweeschu draudfei un basnizai ari pilnigi peenahfahs.

Tā tad agrarifki nofazijumi un skolas un basnizas waldfchana Wez-Bebalgā ir ufsluhtojami fa tureenēs tagadejo fadhifwes pamatu nobibinataji, un fchos pamatus mehš waram tikai par fahrtigeem un weseleem nofaukt.

(Turmat beigums.)

buhfchanaš, kas fche eewehrojantas. Par mahfu pahelabofchana wispahrigi, atstahdams rentneeks war tikai to atlihdsifchanaš pagehret, kas peemineta muhfu awifes 227. un 236. l. p. un fcho fawu teesibu wiafch nesaude pat ari ne tad, kad wiafch kontraktā buhtu apsolijees, tahdu atlihdsinafchanaš nepagehret jeb no fchihš fawas teefibas kontraktā buhtu atfahpees, jo tahda atfahpfchanaš peh3 likumeem negelb, laut wina ari koroboreerēd kontraktā eerafstita. Tikai kad rentneeks fawus kontraktā peenahkumus naw ispidbijis un tadeht zaur teefas fpreedumu no mahfahm iflistis, — tikai tad wiafch faude waj wifu tahdu atlihdsinafchanaš, waj tikai tahdu doku no tahs, fa teefa nospreedufe.

(Kurf. semn. leetu komif. zirkulers no 20. julija 1864 № 117).

Turpretim latras ihpaschas atlihdsinafchanaš deht (bes fchihš zaur likumeem nofazitās wispahrigas atlihdsinafchanaš) par ihpaschi ufneemteem pahrlabofchanaš darbeem (Meliorationsarbeiten), kontraktā jabuhf klaidri eerastitam: a) labus darbas pee wahrda fauzot rentneeks ufnehmees, b) kad teem jabuhf padariteem, c) zik leeta atlihdsinafchanaš winam par to jababo, waj nu zaur rents atlafschanaš, waj zitadi, waj ari fa atlihdsinafchanaš mehš zaur teesu nospreefchams.

(Wisaugstaka pawehle, fludinata zaur waldošā Senata ulafu na 15. marta 1866. № 13933).

Tahdi ir tee likumu nofazijumi fchini leeta. Waj Zums nu par to ehfu uf buhweefchanaš ari tahda ihpascha atlihdsinafchana (bes tahs augfcham minetas wispahrigas) nahfahs waj ne, to til warehs peh3 Juhfu Kontraktā isfchirt peederigā teefa. Sawu peenahkumu mehš ar scheem isklaidrojumeem zeram ispidbijufchi.

II. Atbilde R. N. L., R.—ē.

Waj semneeku mahju robešchas pee kontraktā nobeigfchanaš war mafnaht un kahdā mehrā?

Agrar-likumi, peefihmejums pee § 18, dšimts-lingam atwehl, isfahstus semes gabalus no mahju grunts atfchelt, bet zik daudf? to likums ne nofala un tas weenigais meers fche leelatahs tas buht, fa aba tikai tadeht mahju grunts semi war pa-

mafnaht, lai isfahfu semes gabali nobeigtos. Ja tik daudf semes atfchirt, fa tā isfahfitu ne mafal tā weenu zeturdaku no wifas mahjas grunts kopā un faimneeks tadeht mahjā wairis negribetu palikt jeb jaunu kontraktu peenemt, tad winam jababo atlihdsinafchana, kas tik pat daudf istaifa, fa beidsjamo diwu gadu rente bija, un diwifahrtigu wehrtibu par weena gada klaufbahm, ja tahdas peh3 kontraktā bija japilda.

Iš kara-deenesta likumeem.

(Atbilde R. z. N. p. l., 3 — was p.)

1) Likumi nepaweht wis, fa pee jaunu kareimu (retufschu) nemfchanaš pagasta ftrihwerim buhs klahf buht. Un kahdas amata darifchanaš winam gan ari waretu buht pee kara-deenesta komifijas nemfchanaš laifa? Safaufschanaš listes jau eepreefch jaeefuhta un no komifijas jau fen preefch lofeschanaš ir wisgaligi pahrluhtotas, kurepretim par zitam leetahm pee fchi darba no ftrihwera pawifam nekehda atbilde ne-teef prafta, reds winam pee ta tahdas wehrā nemfchanaš. Bet gan pagasta wezafajam te jabuhf klahf (kara-deen. lit. art. 142).

2) Tadeht pats no sewis protams, fa latra isdoschana no pagasta lahdes, fo ftrihwerim mafā par braufschanaš uf pilsehtu pee retufschu nemfchanaš, ja wiafch zaur komifijas ihpaschu pawehli naw aizinats, ir glufchi pret likumeem.

3) Ftrihwerim no pagasta lahdes pat ir tad fo mafat, kad wiafch fasaufschanaš-listes komifijai „ar zitu tahdu nofuhthijs”, mehš zitadi nespehjam ufsluhtot, fa par pagasta mantas isfehrfchanaš, tamlihdi par nofeedsibu, jo fchihš listes fajuhta par pasu un bes it ne tahdas mafas.

4) Naw wis „tihra fchehlafstiba no zeen. ftrihwera lunga”, kad wiafch „atkauj” pagasta tafšā ari priwat-faufschu koreffpondenzijas eelift, bet pagasta wezafam ta leeta alafch jaiifchirt. Pirmo reisi ari dširdam, fa Zums tas ftrihwera-lingas tahds bahrgs leels-lingš. Zik mums finams, tad zītōs pagastōs ftrihwera ar toti leetu fapnibu laudihm tē nahf palihgā un waram gan drofchi fahit, fa par peem, wifas leelatas apfeleefchanaš uf „Walt. Semkopi” pagastōs eet zaur pag. ftrihwera rotahm, tik Widsemē, tik Kursemē, un redahjija winus fchini finā alafch ufsluhtofufe ar zeenifchanaš. G. M.

Daschadas sinas.

No ahrsemehm.

Politikas pahrsfats.

Banikufschu jeb moraliski semu stahwofschu zilwelu ihpafcha tattita ir, ka tee sawu kailibu un garigu uhadfibu grib apsegt, wismasakais faufchu usmanibu no tahs nowehrft zaur to, ka wini sawu pretineeku ar dubkeem nomehta un mehgina to laufchu azis par fliftu un nezeenijamu padarit. Deenifchka dshiwē mehš fchos nekaunigos stikus beefchi ween peedfihwojam. Ari Turku waldfibas wihri ifleeto fchos negodigus lihdsfekus pret Kreewu kara-wadifchanu, pehz tam kad wini sawu moralifku kreditu preefsch wifas pafantes jau faudejufchi. Kaut jo Kreewi jau no wez' un wezeem laifeem wifai pafauler pafifstami par tit pat duhfchigeem kara, ka par fchefsifrdigeem un tafineem uswaretajeem pret ne-apbrunotu un nespehzigu eenaidneeku, tad tomehr Turki ar tihri welifchku aprehkinumu nekaunejafs tos flunkiftus, un nekaunigos melus no pirkfteem ififht, ka Kreewu kara-pulki pret uswareto eenaidneeku nefcheligu un breefwigi ifturotees, un apfuhdfeja muhfu kara-waldfibu pee wifahm leelwalfstihm. Ka fchifs winus atraidijufchas, pehz tam kad ta ihsta pateefiba bija iidibinata, mehš jau finam no pag. num. Bet pehz ta falama wahrda: „meleem ihfas tahjas“ un „uhdens tet. tranfa. tit ilgi, lihds tas pilus“, Turki no sawa pahr pahrim un fen jau ifpeluita foda par saweem fumpotu darbeem nespehja wis ihbehgt. Schee fumpotu darbi teefcham pahrspehji wifas „afius-lahfas“, fo ween mehsture war usrahdit. Dfird, ka winpus Balkana ween, kad generalis Hurko sawas pirms eenemtas weetas atstahjis un pee Schipkas nozeetinajees, lihds 30,000 Bulgaru zaur Turku rofu fritufchi! Kur tad wehl tee nelaimigeu upuri zitās weetas! Pehz tam kad tas Ciropas leelwalfstihm finams nahjis un tahs to leetu zaur saweem fuhtaem likufchas ifmeklet, winas nu weenprahftigi zaur saweem fuhtaem Konftantinopoli iffazijufchas protestu (pretofchanos) un ufazinajufchas Turku waldfibu, ta faukto Genfes lihgunu, kuru ari wina piluigi peenehmufe, ka peenahfahs wehraf nemt un ifpildit. Pehz fchi nolihguma ftarp Ciropas leelwalfstihm ir norunats, ka tahs, kad wina ftarpā farsch, ifturejees pehz sinameem nofazijumeem, kuras ari eenaidneekam preti nedrihfst pahrfahpt. Schee nofazijumi ftarp zitahm leetahm aifleefts nefcheligu ifturefchanos pret eenaidneeka eewainoteem un wangeneefkeem. Kad nu Turki fcho nofazijumu pahrfahpufchi, tad wini tamlihds laufufchi lihgunu pret Ciropas walfstihm un fchihm nu peenahfahs fcho lanjumu fodit un gahdat, ka sawftarpiga tautu-teefiba neteet nizinata un ar lahjahm nihsta. Ka jau minets, leelwalfstis to jau darijufchas, pee lam **Wahzija** ta pirmā bijufe, kurai tahs zitās walfstis peeflehjufchahs. Waj tas dauds fo lihdsfchs; waj Turku waldfiba fpehs sawas tralainus sawaldfit, kad wina ari gribetu, un fo tad leelwalfstis darifs, kad wina protestis paliks bes fernes, — tas ir jautajums par fowi; bet tit dauds jau tagad ir nodibinats, ka Ciropa ar fcho protestu pret Turziju ir iffazijufe noteefadannu fpreedumu.

Sihfatos un mafaf fwarigus notikumus if zitahm walfstihm mehš fchoreif atstahjam neminetus, lai tadehl jo wairaf finu no kara-laukeem waretum pafneegt.

No kara-laukeem.

Zihufifchanahs ap Schipku un pehz waldfibas par Schipkas zeku Balkana tagad wifu Ciropu ufura nomoda. Wifit ziti atgadijumi politikas lauka gandrihs ir peemirfti, pafaules trofknis ta fafot apflufis, Ciropa peetur dwaufchu un noftatahs ar knapi peedfihwotu usmanibu uf fcho kara-lauku, kur diwi leeli kara-pulki fchaura weeta, fruhfti pret fruhfti, meefu pee meefas, ar wisleelako firdibu, ar nepeedfihwotu fihwumu zihnas teefcham uf dshiwibu un nahwi! Wairaf ne ka 3000 Kreewu, ftarp teem weens flawens generalis un labs pulzinfch ofizeeru, maf deenās, fche ir iflaidufchi sawu garu, ir flazinajufchi Balkana falmus ar sawahm dshiwibas-afinifhm, fwehtai tehwijas leetai, friftigai pafauler par labu! Bet ari pahri par 10,000 Turku fche atradufchi kapu waj palufufchi gaudeni, un frifdami wini apleezinajufchi Kreewu

firdibu un duhfchibu, kuru wifa ziwififseereta pafauler ar augfifzeenifchanu apbrihuo. Schee leeleu upuri, fchi zihufifchanahs, fahdai neweena zita neflahw blafus, fpeeftiu fpeefch atfifht, zit leelu fwaru abas karodamās dakas afurat uf Schipkas zeku leet. Jau pag. num. mehš ifflaidrojahm, ka Turku noluhfs bija, fcho Balkana zeku sawa rofa dabot un tad Suleimana armiju ar Mehameda Ali armiju saweenot un tahda wifē wifpirms Kreewu armijas weenu no otras atfifkirt un tad neween Osmani Pafcha pee Plewnas atfwabinat, bet ari Kreewus te eeflehgt un tad pawifam imihzinat. Schis nodoms wineem nu naw ifdewees un tadehl wifit wina leeleu upuri bijufchi welftigi. Zitās awifes grib finat, ka ta naw wis Turku, bet wina Ciropas draugu gudriba bijufi un ka, ja fchis nodoms buhtu ifdewees, Kreewu stahwofkis buhtu foti gruhfs palizis. Turpreti leetas prateji, un ihpafchi Wahzu generalftaba wifizeeri fpreefch, ka minetais Turku nodoms ari buhtu ifdarams bijis bes Schipkas zeta un bes tit leeleem upureem, un tadehl noteefa Turku kara-waldfibas neprafcham, bet ihpafchi Suleimana nespehzibu, karawadona amatu pildit. Bet ja nu teefa, ka fchis no Konftantinopoles dabujis to pawehli, Schipkas zeku uf wifu wifit eement, tad fcho preefsch Turkeem tit nelaimigi ifdewufchos zihufifchanos newar wis winam par grehfu peerehkinat, bet Turku draugeem turpretim laifam atfal lahds zits padoms buhs ja-ijuguro, lai Turki tahdu pat afinaiku pehreenu dabotu ka pee Schipkas.

Kad mehš falam, ka fchi zihufifchanahs Turkeem nelaimigi ifdewufchis, tad mehš dibinajamees uf jaunatahm finahm, pehz kurahm Turki no Schipkas atlahpufchees un labi tahlu no Kreewu stahwofkeem naw manami. Zit dauds no weenas pufes ja-aprihuo Kreewu eepreefcha aprehkinafchana, kura wehlat alafch par riktigu ifrahdiufchis, tit dauds no otras pufes jabrihuahs par Turku allibu. Kadchl wini Schipkas zeku ne-apfargaja, bet laida Kreewus pahri bes nopeetnas atturefchanahs? Un wehlat, kad Kreewem tur titai wehl 3000 wihru bija, — kadchl wini fcho briedi ne eewehroja, bet nogaidija, lihds muhfejee dabo palihgu? Tas peerahda, ka Turkos wifit tihri eet turzifki. Pehz daschu awifchu finahm pirmā eefahfumā 3000 Kreewu atturejufchees pret 50,000 Turkeem. Tas knapi peedfihwots un ifflaidrojahs zaur to, ka Kreewem bijis laifs, ftipri apzeetinatees un ka tee aba zihufifchees ka ihfti waroni. Kreewija teefcham war leyna buht uf saweem dehleem un mehš, kas mehš mahjās efam, waram leyni buht uf saweem brahleem kara-lauka, bet ta apfina, ka mehš sawu artawu preefsch tahdeem waroneem dodam, muhs eepreeze un mudina uf wehl mairaf mihleftibas apuru pafneegfcham.

Katru kara-lauku ihpafchi eewehrodami, pafneegfim fchahdas fihlafas sinas.

a) No Ciropas Turzijas.

Peterburgā, 16. aug., pehz pusd. (W. W.) 13. un 15. aug. pehz pusdeenas eenaidneeks pee Schipkas fchahwa gurdenafi. Mums wifas fenafas weetas rofa. Eenaidneeks atlahpees un eewehmis weetu apfahrtējās pakalnēs. Pahrtiku, kalna-leelgabalus un patronus eenaidneeks wed ar ehfeem un peefpeefch Bulgarus, tos peefkaper.

Peterb. 17. aug., agri. (W. W.) No wafara 15. aug. fchahfchana pee Schipkas-zeta gandrihs pawifam nobeigta un 16. aug. rihfa bija klufums. Muhfu pulki stahw sawas weetas, kamehr Turki, aif kalneem paglabajufchees, no baterijahm labi attahlu ufurahs. Generalis Nepokoitfchifky ir aifufhtits uf Schipkas-zeku, lai pahrluhfo, ka wifit tur stahw. No 10. lihds 15. f. m. mums bija eewainoti 2480 wihru, to ftarpā 95 ofizeeri. Leelfirfta Krona-mantneeka pulkeem no 11. aug. fahlot bija jazihnahs diwos preefchwaktes kautinds. Preefch Plewnas, pee Lowazes un tani pufe uf Osmambafaru ir pilnigs klufums.

Peterb. 18. aug., wafarā. (W. W.) Pee Schipkas-zeta ir pilnigs klufums; muhfu weetu tuwumā Turku kara-pulku wairs naw. Rahds Turku pulks, kas 14. aug. Sudinai usbruta, kuwa atfifts atpafaf. Weens Turku bataljons lihds ar 6000 Tcherkefeem, kas 15. aug. no Rufffchukas uf Kadifioi gahfahs, tifa fafauti un wineem wajadfeja eet atpafaf uf Rufffchuku. 16. aug. generalis Sanows (no apafchejas Donawas pulka) pee Kusgunas aifachma Turku mantas wedejus, no kureem 11 krita, 7 sawangoja un 2 ifbehga. Palfawneeks Barlamows pee Mamufstas un Karanlikes faftapahs ar Turkeem, kas lopus weba, sawangoja 95 wihrus un

cemantoja 237 leellopus un 4000 awis. No muhsejeem kluwa eewainoti 3 kasaki. Preeksch Plewnas un Lowazes ir kluwums.

Peterb. 19. aug., pehz pusd. 18. aug. wisur bija kluwums. Firšts Kahlis no Rumenijas ir eezelts par komandantu pahr fa-weenotu Kreewu un Rumenijas wafara-pufes-armiju un generalis Satows par wina stahba pahrwaldneeku. 9. aug. tas pulks pee Rustschufas saudeja 1 ofizeeri un 3 saldatus; eewainoti kluwa 4 ofizeeri un 37 aldati. Pee Ujaslaras krita 59 saldati un eewainoja 6 ofizeerus un 243 saldatus.

Rahds telegramš is Wihnes no 17. aug. sino: Pee Plewnas stahwoscha Rumenijas diwifija isturejajs firdigi pee šadurfschanahs ar Turkeem.

Serbijas waldiba šchaubahs, waj karu usfahkt, waj nē, jo Turku pulki nostahbiti pee Serbijas robeschahm un Angku konsuls winu darijis usmanigu us to, ka Serbeeschus neweens nespehs glahbt no Turku waras darbeem, ja schie buhtu tee uswaretaji.

b) Afija.

Kamehr muhfu kareiwji tā ihsti waroni ar apbrihnojamu wihestibu un duhschibu pret Turku neiskaitameem usbruzeju pulkeem kaudamees, tohs lahgu lahgeem atdsina atpakaf, tā ka teem ar leeleem pametumeem bija ja-attahpjahs; kamehr wiša Eiropa ar ruhpigu usmanibu us scho warenu zihnišchanohs pee Schiptas štatijahs, labi sinadama, ka zaur Schiptas-zeka eeguhschanu Turkeem leels atspaidis rastohs, turpreti Kreewi leelu sohli us preeksch spehruschji Turku pahrspeshchana, ja wineem Schiptas-zeksch paleek rohta, — kamehr wišs tas notifa un politikas wihtu un kara-wadonu galwas lauffija: tamehr muhfu pulki Afija nestahweja dihkā, bet zaur faweem kara-darbeem parahdija, ka wini faweem kara-beedreem Eiropā negrib duhschiba un wihtibā pakaf palikt. Weidsamās sinas mums to apleezina. Neween Muktaru-Pascha, kas ar wiseem faweem pulkeem usbruka, muhseji fakaudami atfita atpakaf, bet ari daschi muhfu pulki eenaidneeku pulkus šafawa, teem waj nu štanstes atneemdami, jeb tohs projam aishidami. Par schieem kara-notikumem waram schahdas sinas pehz „Wald. Wehst.“ faweem lasitajeem pasneegt.

Tai 13. augustā deenai austot Muktars-Pascha ar wiseem faweem pulkeem usbruka generalim Loris-Melikowam apzeetinātā lehgeri un nopuhlejees muhfu kara-spehta labo spahrnu apteekt. Kawahs lihds pulkstēn 5 pehz pusdeenas. Genaidneeks tifa wišās tās lihnijs attists atpakaf un daudis kareiwjus pasaudedams attahpahs šawds apzeetinajums us Mlodschas-kalnajeem. Bet pee tam winam isdewahs, peepeschji usbruhstot, Kifil-Tapas pakalni eeguht, kura no weena bataknona tifa aishahweta. Muhfu pametumi naw wišai masi, bet to škaitls wehl naw sinams. Gewainoti tifa generaleitnants firšts Tschawitschawadsje, generalmajors Komarows un obristleitnants firšts Baratinskis. — Palkawneeka Schelkownikowa pulks, no Sotšhas išeedams, lai waretu ar generafa Alchafowa pulku Sukumā faweentees, tai 6. augustā tuwojahs Gagrij kalna zekam, ko eenaidneeks i fawahm tur usmestahm štanstehm aishahweja. Pa nakti muhseji sturmedami schihs štanstes uswareja, lai gan weens Turku monitors weenumehr ar faweem leelgabaleem schahwa. Deenai austot weena daka no muhfu pulka, kas zaur monitora schahschanu bija kaweta zaur mineto kalna zeku zauri eet, nu isgahja zaur, kad peepeschji muhfu kara-fugis „Konstantins“ brunu-fugim (monotoram) usbruka. Kad nu schis patš muhfu pulks tai 9tā augustā kahdu eenaidneeku pulku pee Bizundas bija šafawis, tad wišsch tai 11tā augustā usbruka Turku apzeetinatom lehgerim pee Gudanty, kusch no kahrtigeem kahjineeku pulkeem ar leelgabaleem un kahdu 1000 Abchaseeschem tifa aishawets. No juhras pufes (eenaidneekem) palihdsjeja 3 brunu fugi. Pehz ilgafas kauschanahs eenaidneeki pa daka usmuka us mineteem fugeem, pa daka; isklihda. Muhseji eeguwa daudis kara-eerohtschu; tapaf ari mundeeru drehbes un prowianta krahjums. Lihds Razrai tureenas apgabals ir tihrs no eenaidneekem. Gudantiju eenaidneeki ir nodedsinajuschji. Geksch Lijntij palkawneeka Schelkownikowa pulks nometahs atdusetees. Pa wiju to laitu muhseji mas ko-pasaudeja. Pehz beidsamahm sinahm tai 12tā augustā pa nakti damfugis „Konstantins“ usbruka weenam Turku brunu-fugim un trihs pulwera mihnes apaksch ta gaisā spehra. Kas ar Turku fugis notizis, wehl naw sinams. (Pehz kahda zita

telegrama schis Turku fugis esot gaisā tizis spehrts, ka jaw wišjaunafas sinās isgahjuscha numurā peeminets. Red.)

Peterb. 19. augustā. (W. W.) 12. aug. Turki usbruka palkawneeka Samoilowa pulkam pee Igdira, bet kluwa atfisti atpakaf 15. aug. Turki no jauna usbruka ar leelu pahrspeshu, bet tos tomehr atdsina atpakaf un tee pasaudeja pee tam 400 wihtu. Tapaf kluwa atfista usbruschhana us kahdu zita no muhfu pulkeem pee Abasgelski kalna-zeka. Genaidneeku, kas pee Muka-Estati muhfu walts lihnijahm usbruka, atdsina atpakaf un wišsch saudeja daudis pehz karstas zihnišchanahs. Mums krita 21 un eewainoti bija 24 saldati. Tee muhfu pulki, kas us Sukumu eet, dodahs bes kaweschanas us preekschu.

No eekschjemehm.

Pehz Pascha Kunga un Keisara Wisaugstafas pawehles, ko eekschleetu Ministera k. zaur telegramu no 17. augusta k. g. Kursemes gubernatora kungam sinamu darijis, bes kaweschanas no kara-deenesta ja-atlaisch wiht tee us Wisaugstafas pawehli no 10. julija kara-deenesta šafauktee militschji, kam peenahkajs pirmās kategorijas atweeglinaschanas pehz kara-deenesta likumu art. 45, pkt. a, b, c un d, familijas buhschanu deht.

Kā Turku kara-wadoni škaita Kreewu krituschos kareiwus. No Konstantinopoles par scho leetu raksta tā: Karonā, Muhamedaneeschu šwehta grahmata, ir šazits, ka katrs „pareistizigs“, tā Muhamedaneeschji šewi šanzahs, ir tildaudis wehrts ka fimts gauri, t. i. kristiti. Tam nu Turki tiz atli. Kad šwehta grahmata tas stahw rakstits, tad tas šinams pateesiba — tadeht Turki škaita šawus krituschos un rehšina us katru šawu krituschu fimts krituschu kristitu. Tā nesen Turkeem kahdā kautinā bija krituschji 8 wihtri; wini tuhtit ari šinaja, ka Kreeweem nokauti 800 wihtu, bet pateesibā mums tai reišā nebija neweena krituschu.

Šalschas desmit-rublu kredit-biletēs esot, ka Golos šino, Pehterburgā usklihduschas. Winas esot tik labi pakafaitstas, ka pat sinataji tahs geuhti warot no ihstengahm ischekirt.

Kuldiga. Kreewu pawalstneekam, kopmanim Augustam Hagemann, Wisaugstaki atwehlets, lihds schi gada beigahm us šawu rehšinumu Wentas upi pahrraudsit.

Tschernigowa. 10. augustā, pulkst. 11. wafarā us Kurskas-Kiewas dšelszeka šadurahs wilzeens № 15 is Kiewas ar wilzeenu № 16, kura gwardes ulahnu-regimentes otra eskadronē atradahs. 12 ulahni eewainoti, 7 širgi nomaitati un 5 aishkrehjuschi. No dšelszeka deenesta-kauhim 2 galu dabujuschji un 2 eewainoti. Gewainotee nodoti „Sarlanā krusa“ šlimnizā eeksch Konotopa. Winas ismekleschana usfahkta.

(Mehemed Ali Rihgā.) Turku armijas tagadeis wirskomandants Mehemed Ali ir dšimis Magdeburgā, tadeht Wahzeetis, wina šenafais wahrds ir Karlis Detroit (l. Detroit). Mehemed Ali esot preeksch 32 gadeem Rihgā bijis, ka kahds fuga kapteinis, wahrda Thode, Kostokas awišes raksta. 1845. g. pawafari min. kapteinis atradees Hamburgā un gataws buhdams no tureenes us Rihgu braukt, esot, toreis tik 15 gadus wezu, Karli Detroit par fuga puiku peenehmis un wafaru bijis ar winu Rihgā. — „Mehs newaram nozeestees“, tā N. Dörpt. Btg. tē klaht peeshimē, wehleschanos isfazit, lai Detroit k. atkal reiš Rihgu apmekletu, šinams šem Kreewu ofizeeru apfargaschannas.

Peterburga. (Wisaugstaka pateischanahs). Bremenē dšihwodams barons Ludwikis Knoops, wehledamees šawu pateizibu pret Kreewiju parahdit, ar kuru ilgus gadus turgodams wišsch leelu mantu šakrahjis, tagadejās kara-gruhtibās ir dahwinajis 12,000 budeku wihtu un labi daudis baltā drudschu-pulwera preeksch Kreewu eewainoteem un šlimeem kareiveem, kas „Sarlanā krusa“ šlimnizās teel ahrsteti. Pehz wina jaukas preekschihmes darija ari tee Bremenē kungi Budstors un Dr. Pelzers, no kureem pirmajs dahwinaja 40 fastes ar wihtu un pehdejais bakteru eerotschus. Kad Keisareenes Majestetei par min. kungu dahwanahm bija šinots, tad Keisareene pawehleja, teem trihs mineteem zilwezes draugeem Winas Wisaugstafas pateizibu isfazit.

Jf Leel-Gezawas. Kamehr muhsu brahki un tautas dehli pret warmahzigeem Turkeem us kara-lauka zihnahs us dshwibu un nahwi apfpeesteem tizibas brahkeem par labu, tamehr ari mahjās palikuschee ne-taupa fawus spehkus gan dahwanas bodami un lasidami, gan ari konzertus isrihtodami kara-eewainoteem par labu. Un teescham japree-zojahs, ka wisi to dšiti fajuht, ko muhsu tautas dšeesma faka:

„Tehwu semei gruhiti laiki, dehleem ja-eet palihgā“.

Wisu to eewehrodama ari Leel-Gezawas dšeedataju beedriba sem Thalberg t. wadišhanas isrihtoja 14. augustā konzertu Leel-Gezawas basnizā. Noteikta konzerta deena bij jauka un leelais, plaščais Deewa namis zeen. klaušitajus is tuweenes un tahleenas laipni usnehma. Pehz pabeigtas Deewa kalpoščhanas konzerts šahfahs pulst. 1/2 3 p. pušd. Wisu garu konzerta programu mafas ruhmes dehli atmesdams tikai peesihmekšu, ka konzerts wispahrigi foti labi isdewahs. It ihpašchi eewehrojammu ešpaidu pee publikas atstahja tahs dšeesmas „Do lungu teiz ar ehrgtu štanahm balšim“ zeen. sopranasolo dšeedatajas, kuras foti jauki un isweizigi dšeedaja; bet otradi tas bij ar tahs paščas dšeesmas basjsolo dšeedatajem. Konzerts bij stipri apmeklets un wi-na eenahkums ir karā eewainoteem par labu nolents.

Zeen. lašitaji man par kaunu nenems, kad kahdu wahrdu par šchihs dšeed. beedribas zenteeneem teišku. Mineta beedriba ir dšibinata 1868. gadā. Wina ir preekš muhsu draudšes usplauščhanas un attihstibas deesgan ruhpejušehs, wairaf weesigu wakaru isrihtodama, konzertus dodama, un ari laipni palihdšigu roku šneeguse aptaimu draudšehm pee konzertu isrihtošchanahm. Ari pee wispahrigeem Latweeschu dšeedaščhanas šwehtkeem. Rihgā wina wisus apstahklus un šchekhrslus pahrspehdama nehma dalibu. —

Wehle ir tu, laipnais lašitajs, lihds ar manim min. beedribai un winas kreetnam un ruhpigam wadonim labu weišmu — jo pro-am škanidnat dšeesmas Latwijas kalnōs un ležās!

Lai wišur Latvju dšeesmas škan,

Kur Latvju mehles šwanit šwan!

Gaudulis.

No Dgres-upes lihzišcheem. Tagad, kur teatra israhdiju-mi un weesibu wakari wairodamees wairojahs un jau šahf palikt, newis til par garigas attihstibas lihdsjekteem, bet ari par eenesigu peņas awotu naudās truhkumā, tā ka ne retā awišeju numurā nahf šinas par teatra israhdijscheem preekš ta un ta labdariga noluhka, newaru nozeetes, tew, mihto Semfopi, ari no sawas pušes par šchahdu jauku darbu ko pašnot. Desmitā juliā š. g. Dgres-muiščas Sušču mahjās bij be-nesizes israhdiščana preekš kahda Tehrpatas studenta. Israhdijs: „Trihs tehwi weenā reifē“ un „Wuzeneeks ar Wuzenezi.“ pee tam beš Dgrenešcheem ari dāšchi akteeri no kaiminu walstihm dalibu nehma. Israhdiščana weizahs til tā pa widam, ihpašchi tabehf, ka aktrisu truhkums bij ja-ispilda wihreeschu personahm. Geewehrojama un ihgunnu fazelšana šchē bij muhsu tautas mahjitatā dadas stipra noščkrišchanahs no semfopjeem un no mafaf mahziteem, no kureem ihpašchi muhsu benefizianti zerē zaur teatra israhdiščanahm palihdsibu dabuht. Buhtu ari wehlams, ka šchē praštakos, kas fawu biketi aišmaksajušchi, ne-ftuntu no weesibuwakara šahles ahrā, šewim ruhmi taišidami.

Kahdu wahrdu školās leetā runajot waru teift, ka muhsu paga-ftam, paldees Deewam, fawu školās namu netruht, jo mums ir, til kahdus trihs gabus weza pagasta skola un, tā kā muhsu pagafst fawu draudsi istaiša, ari sawa draudšes skola (lai gan til sem ta wahrda); bet tikai skolotaju truhkt. Alaw ari nemaf isprotams, kadeht Dgrenešchi ka-wejahs fawa weza, jau gandrihs kahdu pus gada muhschigā dušā aišmi-gušchā draudšes skolotaija Rubin tehwa weetā zitu meklet?*) Laifam ta-deht, ka par wafaru wini glušchi labi war bes skolotajeem istikt, jo tē wehl naw tas eeradums wisai isplatijees, behrnus zauru gadu skolā šuhtit (war-buht til taphē, ka skolotaju naw), un ja ari kahds gadahs, kas ir par wa-faras laifu fawus behrnus grib skolā futit, tad tas wed toš, waj nu us kaiminu draudschu skolahm jeb tur mahjās skolotaju. Ar pagasta skolū ne-eet dandf labaki, jo ne katrai no winas klafchem — wina ir diw-klafiga — naw skolotaja. Draudšes skolotaja weetu basnizā ispilda šchāi

*) Šchis firmais tehws, tureš 49 gabus Dgres draudsei nepeektšdams kal-pojis un, lai gan pehz šcha laika wafabšibahm bij par maf skolās-mahzibu baubijis, no Dgrenešcheem tita zeenits un mihtots, ir gan pelnijis, ka par winu no Dgreneš-čhu mahjitateem kahds mahrdihsch buhtu ligis minētš.

skolotaju bada-laikā pagasta škrihwēris, kura tatschu, paldees Deewam, Dgrenešcheem wehl netruht.

No semfopibas waru pašnot, ka ar to stahw dandf labaf, ne kā ar skolotajeem. Šhpašchi wafarejs un lini, dehli seena laikā gan-drihs pastahwigi lihdamā leetus, dod deesgan zeribas us isdewigu gadu, tikai seena ir foti maf un ta pašcha newareja leetaina laika dehli mahjās dabuht.

Wisjaunafas šinas un telegrami.

Peterburgā, 20. augustā, wafarā. (B. W.) 18. augustā Turki usbruta gwardes preekšpultem, kas no Sabin-Karatasanas un Kaidarkiai aišgabja atpafaf us apzeetinatahm weetahm pee Karatasanas. Wija foti šihwa zihnischanahs. Wisi muhsu eewainotee — 400 wihru — atpafafejot Kuwa lihds pamenti. — 19. augustā eenaidneeks eešahla Kadkiai usbrukt. Dāščas Turku usbrufschanas tai pašchā deenā duhšchigi atkta. Tapat 19. Turki no Plewnas ar leelu pahrspehlu usbruta muhsu apzeetinatahm weetahm pee Blišchates un Sgalowizes, tur štipra šchaudišchana ar leel-gabaleem. — Pee Schiptas pilnigs meers. Suleimana Pašcha armijā leela šajulščhana iszehlušehs. Wisi zeti par Baltana kalneem, tā ženaf tā wehl arweemu ir muhsu pulku rotās.

Peterburgā, 21. aug., pehz pušd. 19. augustā 8 Turku bataljoni is Rusščhutas pešpēda muhsu gwardes preekšpultus Kadkiei atkakt, tomehr muhsu pa tam atkeiguschees palihga-pulki eenaidneeku atkal isdšina. Pee Plewnas Turku kawalerija muhsu preekšpultus atstahmufe atpafaf, pehz tam eenaidneela infanterija dandflahet mehšinaja usbrukt Stalewizai un Dwaro, šchis meetas briščam nahja muhsu, briščam eenaidneeka rotās. Muhsu pulki atraidija wisas usbrufschanas un beidjot šatawa eenaidneeku, kuran 25,000 wihru bija. Muhsu pametums bija 600 wihru. — Preekš Rusščhutas pulka labā špahna us Osman-Dajares žeta, Baltana žetās, un preekš Lowazes walda kufums.

Peterb., 22. aug., agri: Tani kautā 19. aug. pee Plewnas is frontes isščkrihahs 40 ofšeeri un 1020 šaldati. 20. aug. kahds Waščhibošchulu un Tšcherfeku bars usbruta tam žeamam Salenomanija. Pehz tam ir wišur kufums.

Kreewi aw. „Golos“ šino, ka tanis kautōs pee Schiptas žeta no 9. lihds. 17. aug. Turki wairaf ne tā 15,000 wihru šaubējušchi. Kā žerams, wini jaunū zih-nišchanos tē wairs neunems. Suleimana Pašcha Schiptu atstahjis un tagad ir Kašankā (winpus Baltana kalneem. Red.)

Pehz kahda telegrama is Londones no 22. aug. Kautā pee Ka-rahasa nioi 3000 Kreewi atturejušehs ar neperešetu šribu un wihrestibu pret 12,000 Turkeem, bes ka šchee to eewehrojammu buhtu panāhtušchi; Kreewi tē titai ap 500 wihru šaubējušchi, šarp teem kritušchi un eewainoti.

Želgawā. No Wiknas kara-pahrwaldes, tā dšird, pawehle esot šchēitan atnahšje, preekš 200 Turku wangineeteem ruhmi gabdat. Tā tad dabušim ari Želgawā Turkus redset. —

Atbildes.

A. S. — P. Par lehpju isnihzinaschahm šl. šchini N.

„Semzectim“ Paldees!

T. M. — L. pifi. Štud. maffā 1 r. 30 kap.

J. L. — L. S. Pateizamees, bet tas pats šinajums no zita kahda tga mums peenahja agraf.

„Publikai“ — W. Kā is pag. n. redset, min. pēhtitim, kas ar aufstatu kli-matu jau apradees, tē pat Širopā peenahtošch „stahwollis“ eerahbits, tabehf isdoščana-s par nodomatu šuhtišchānu us Afriku wareseet pectaupt.

„Kahdeem Mišchecem“ — Juhšu isštādrojumi gan pilnigi taišni un buhtu ari ištā weetā, bet nefannožatees, ka tos šchim briščam tatschu neišteetojam. Mehš ešam pahrelejinati, ka ari ziti lašitaji lihds ar Žums pilnigi atšihst, zil nepareisa muhsu pretineeku karošchana bija un tabehf mehš to leetu negribetu wis atkal us-šahft, jo neween lašitaji, — ari mehš ešam apniutušchi tos pašchus šalmus alafch no jaunā kult. Bet Juhšu weikla špalwa Juhš apšuhds, ka to wisai maf kufinot. Ko mehšn Juhš us tam atbildat?

T. B. — R. Šchi atbilde gandrihs ari Žums gelb, kad B. W. weetā ne-meet L. a. Žeram ari, ka želu nolihdsingim bes troščhna un ta ari šchis muhsu amata-beedris jau buhs atšinis, kahdu postu tahdi pēhtitit tautas darfā padara. L. J. jau šen nodomajis, šawadu buhriņu likt laikit un tad tant wisus šchos Afritas pilšonus us istahdi šuhtit.

A. M. — Miš. P. S. tgam ta pate šuga jau ženaf eešneegta preekšch drukas un žitur mums pee wiseem puhlineem naw isdewees šahigt. Ko tad nu lai daram ar manuškriptu?

J. B. — M. Kā redset ir isšetots, tikai ar mafu paišhuaschānu. Par peesolitahm šinahm is L. jau eepreekšch pateizamees.

Gr. Juhšu šini newaram ušment, tabehf ka ta tur mineta leeta it nebuht naw peerahdita, bet nu til tā ismekleščhānā stahw.

J. S. — R. Pateizamees firšnigi par laipnu wehstuli. Žeram ka tahdas nokaweschanas wairs nebuhs. Juhšu wehleschānahs jau ir ispiditas.

J. S. — L. Df. Loti pareisi un jauki, til ka bištamees, ka preekšch muhsu Inapas ruhmes buhs pa garu. Bes ka beigums eesuhstis, mehš rakšus pa wisam nes-waram ušment. Waj warbuht, beigumu eesuhstidami, atwehlesees paišhinat?

Pahrlabojušs.

Muhsu lapas 30. numurā, 237. lap. pušē, kanf rakšā „Želgawas-Grihwes šchosejas tulas leetā“ sem 1) otrā rindā jalafa 1 1/2 un ne wis 1/2 kap. Til pat manuškriptis, tā ari korektura ir riktigi, bet drukajamas plahtes šalektot tas šipars 1 ir aktritis, zaur ko tad šchis mišejums žehlees.

Red.

Atbildošchais redaktors un isdewejs G. Mathers.

Kurf. bieldu kopšanas beedribas un winas

I. Rodafas lozektus es sa-azinu uf

ahrkahrtigu general-fapulzi

22. septembri pulkstens 11 preeksch pusdeenas, Jelgawa, Schirken-hoferu nama sahle.

Deenas-kahrtiba: 1) Prezidenta preekschlitums, lai beedriba no preeksch wispahrigu bishukopšanas istah di 1878. gada augusta mehnefi, Jelgawa. 2) Galwas-beedribas setretera jeb rakstu webeja mehleshana Böttcher tga weeta, kas no brihwa prahta no schi amata attahpees.

Preekshmejums: 1) Sehdeschanu es at-klahschu akurat pulkstens 11 un 30 min. preeksch pusdeenas, ween' alga, zil lozektu sanahschu. 2) Svarigu laulu-darbu deht septembra mehn. otra zetortbeend' sapulze nehuhs.

Prezidents: G. Mathers.

Petroleuma lampas

preeksch jeb lahda bruhka ta ari lupelas, zilinderus un dattus preeksch tahdahm lampahm pahrdod lehti.

Friedr. Hüfners,

leela eela № 3.

[2-2]

Rupat ir ishots un dabujams latw. grahm. bobis uf smalka papihra, pa 25 l. gabala, leela kreenu dsejneeta N. Puscklina slawenais lozerejums

"Guhlitais Kankasa"

Kaudhites Matisa pahrzelts. Tahktpahr-bemeji lai greeschahs waj pee hofrahta B. Dihrika l., waj pee isbeveja.

N. Garrett un dehli

wiswezafajs, 1778. gada Anglija at-mehrtais fabrikis preeksch semlopu maschinehm, peedahwa teizami labi pasistamas

Lokomobiles,

Dampf-kulamas maschines.

wifahds leelumds no 4 lihds 10 sirgu spehtu.

Lehtatis zenas. — Wislabatās norunas. Weeniga pahrdoschanas weeta pee

J. W. Grahmana

Rihga, Nikolai-eela, blatus Strehlneeku dahrsam, preti gahses fabrikim.

Pattaban ir rakstos eespeesri un dabujami latwistu grahmata bohds par 40 kap. gabala

Kaudhites Matihfa diejoli II.

Tahlat pahrdewejai war geeestes pee hofrahta B. Dihrika l., waj art pee isbeg weja (abr. pr. Wenden et. Alt-Nebeals Pastorat)

War tahm teescham jautahm 2 mahzibas-sundahm 3. augusta pateizahs fir-nigi S. N. jaunlungam

[1-1] dafchi isoleni.

Arflus,

if loka un dselses, ka: Adlera Hohenheimera, Angku un Sweedru; „Budene“

Amerikas sahles un labibas plaujamahs maschines;

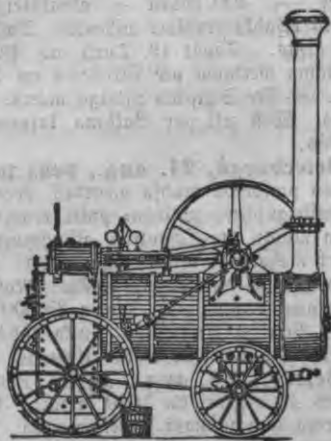
Kulamahs maschines

ar stiftehmu un fitejeem; labibas tihrihshanas un effeku-maschines, un Ruston Proktora lokomobiles un kulamas masch.

pahrdod

Ziegler's un beedris,

Rihga, pils-eela Nr. 19.

Schahda jauna grahmata ir manā apgahdeenā tagad pat tā isnahstu:

Mahjturiba

jeb

derigi padomi fainneezehm

kufnas, pagrabs, klehtis un stalos.

M. Sahle's,

Wahnes barona, Sahn leelunga, panahra.

Schi grahmata, kuras truhstums tautas fainneezebas lauka jau sen bija sahpiigi sahjusts, laitam gan drihs ne weend mahja netruhts. Jo wina nerahda fainneezei til ween, ka war ehdeenus uf lehtato un weentahrschato wihst un tomehr loti garschigus sagatawot, bet mahja ari wehl, ka fainneezebeeni no mah un lehtatās mantas it smeligi sataisjami, ka wifabas maijes zepjamas, ka dahschadu kustonu galas eesahlamas un schahwejamahs u. t. pr. Fainneezei, kas jihstahs uf preekschu tikt, teel labatais zeksch parahdits, ka un lahda gata fainneezeiba wislabat bruhkejama, ka mahjas-putni kopjami, audsinami un barojami u. t. pr. — Ari seepju-wahrschana teel sche saprotami istaidrota, ta ta ne weenai fainneezei, kas grib taupiga buht, nehuhs wairs wajahfigs seepes pirkt, bet pate tahs warehs sataisit. Ar weenu wahrbu: schi grahmata buhs fainneezei „felta grauds“ las latra gadijuma un latra truhlumā buhs ka padomadeveja pee rotas. Weens rakstneets faka; un lai tas latrai mahjasmahtei ir pee firds litte: „Rebuhtu gandrihs ne lahdas naidibas lauliba, ja seewa par to ruhpetos, ta wihrs arween dabutu labu un smeligu ebeenu, jo labi pahchdis wihrs ir weenumehr pee labas duhschas“. Un ja schi grahmata ir pee rotas, tad tas ir eespehjam.

Grahmata ir uf laba papihra drufata un stipri eeseeta. Zena ir tamdehi til masa nolikta, lai latra fainneeze to weegli waretu eegahdarees.

Matka 80 kap. f.

Jelgawa, augusta 1877.

G. Sieslack's,

bilshu un grahmatu drufatajs.

Mahjas pahrdoschana

Weena mahja no 20 dahsbereem 83 gr. starp Zehfim, Wolmari un Limbascheem, uf gandrihs lihdsiga tahluma no 25 werstehm, ar aptartejeem tihromeem, plawahm, ganibu un mehshu, ir bes leelas at-lihdshinaschanas wezam fainneekam par mehremu zenu, ar eemahschanu no wismasaf 1000 rubkeem pahrdodama.

Duwafas sinas isdod Limbaschu pilsmuishas walde, furpat ari mahjas rulis ir redjams.

Zieglers un beedr.,

pils-eela № 19, pahrdod

superfosfatus, laulu un tali-mehslus

apalsch politehnikas hihmijas ispehtishanas stanzijas pahraudschanas, kura pirzejem, las wairal ta 3 birtawi uf reift nem, mehslus par wolti analiseere.

van Dyl,

Rihga,

leela smilshu eela

Claytona

lokomobiles, kul-

maschines,

Packarda

superfosfats

un wifabas zitas laufsaimn. maschin. u. rihki

„Champion“

plaujamahs maschines

ar turahm kursēm, Widsemē un Igaunijā wairat ta 120 muishās strahda un turās pee wahra war peeakut pahrdod

P. von Dyl Rihgā.

Komisioners preeksch Smolenskas semlopu beedribas sem Sawas Keiserifas

Augstibas Leelifista Nikolaja Nikolajewitshja ta Wezaka aistahweschanas.

Sweedru arktus,

apdahwiltati 2. Baltijas zentral-isttahde Rihgā 1871 g. ar augusta goda-algu, walts domeņu ministerijas

„leelo fuder. medatu.“

Ezeschas, sehktu aplahjejus, sehshanas maschines.

Tihridianas maschines

no N. Garrett un dehla, Suffolk Anglija, ta ari wifas zitas semlopihahs maschines, labata konstrukcija, par lehtahm zenahm peedahwa

J. W. Grahmanis

Rihga, Nikolai-eela blatus Strehlneeku dahrsam, preti gahses fabrikim.

Stendera peeminai par labu

„Balt. Semt.“ redahzija isdod uf beesu un smalku papihri speestahs bildes no Tara-laukum.

Dabujamas: Jelgawa Sieslack'a drufatawa, „Balt. Semt.“ redahzija un pee lopmaneem Klein un Goepfer; Rihga Puscha, Lukawa un Rapteina grahm. bodis